

Vysvědčení. Nebo posedlost známkami?

Ke střeďečnímu vysvědčení se upínají zraky mnohých rodičů. A souběžně k tomu rostou i obavy některých dětí. Nezřídka platí, že čím ambicióznější rodiče, tím větší důraz na známky na vysvědčení kladou. Přestože z těch číslic (slov) se toho zas až tak moc vyčíst nedá. Zjednodušeně řečeno, je to vlastně jen orientační nálepka, (zlo)zvyk. A posedlost zároveň.

1. Především se ze známky nedozvíte to jediné důležité – jaké konkrétní znalosti a dovednosti vaše dítě v reálu ovládá. Zvíte maximálně jen to, že **TO COSI** zvládá dobře či dostatečně (což je vlastně samo o sobě pořád pozitivní, ne?), a to ještě v šálivém průměru celého školního půlroku. Tedy že blíže nspecifikované **Z TOHO COSI** zvládá třeba výborně, jinou jeho část dobře, další dostatečně a v hodinách tohoto předmětu se projevuje chvalitebně. Což dohromady vydá na konečné dobře na vysvědčení. Hm.
2. Druhý problém je v tom, že známka často "vzniká" ze vzájemného srovnání všech dětí ve třídě. Přestože objektivně lze porovnávat jen to, co vychází ze stejného základu (například obsah masa v párku, že?). Je však zjevné, že každé dítě je charakteristikou jiné (chcete-li unikátní); má osobité dispozice ke vzdělávání; svou míru talentu/nadání k nějaké disciplíně; své zájmy či záliby, které ovlivňují jeho lnutí ke konkrétním předmětům; něco je také v hodinách jednoduše více baví a to druhé zase ne; nepochybný vliv má i kvalita vztahu mezi žákem a pedagogem, jež je také u každého jiná atd. A to už vůbec nemluví o hendikepech sociálních či zdravotních, které některým dětem (bez jejich přičinění) rýsují startovní čáru nejen ve vzdělávání mnohdy o nutný kus za jejich vrstevníky. A všechny tyto kvalitativní proměnné se ve školách snažíme nejednou s až brutálním zjednodušením postihnout číslicí. Není to divné?
3. S klidem antického stoika známkujeme to, co dítě neumí, nikoli naopak. Protože snižujeme klasifikační stupeň za každou chybu, nedokonalost, výpadek paměti, logickou nedostatečnost, často (a pochopitelně nesprávně!) i za zapomínání úkolů či pomůcek atd. Jak motivující!
4. A konečně jsou důležité předměty, u nichž je ale vůbec pochybná i klasifikace samotná (nejen ta známkou). Výchovy. Nikdo mi nikdy nevysvětlil, proč se v našich školách stále

hodnotí hudební, výtvarná a tělesná výchova. A opět srovnáním dětí mezi sebou. Jak mohu hodnotit existující nebo chybějící talent ve zpěvu? Není podstatnější, že i ten netalentovaný/neškolený rád zpívá? V čem je důležité, že jedno dítě skočí do dálky 2,70 m a jiné 3,40 m, což jim tabulkově vychází na jinou známku (a už vůbec nechci rozebírat to, že dítě o 20 cm vyšší zkrátka musí skočit dál)? Nebo jak mohu známkou postihnout kresbu/malbu, která vychází z vnitřního vidění každého jedince? To je stejné, jako byste si museli obrazně vzájemně seřadit a objektivně oznámkovat Rafaela, Polocka a Banksyho. Nemožné.

V našem školství zkrátka až příliš dbáme na to, čím prošly generace našich předků, a nejsme ochotni se této posedlosti známkou vzdát. Je to vlastně určitá forma trestu - zažili jsme to sami, musí to zažít i naše děti. Pro rodiče je jednodušší i rychlejší přečíst si známku a vynést závěr – dvojka z češtiny je dobrá, já ji měl taky. Pro (mnohé) učitele je zase nepředstavitelné, že by měli slovně sepsat pětadvacet různých hodnocení, aniž by zabředli ve schématu a dokázali přesně postihnout, jaký pokrok dítě za několik měsíců v daném předmětu učinilo. Vůči sobě, nikoli ve srovnání s druhými.

A není to nakonec všechno vlastně jedno? Není. Vzdělávání **každého dítěte** bude o to zdařilejší, o co se bude ve škole cítit šťastnější, spokojenější, úspěšnější. A motivovanější. Na rovinu, známky k tomu nevedou ani náhodou.

30/1/2024